

مضامین فرهنگی در شعر شاملو

(ایرانی، اسلامی، مسیحی)

www.ketab.ir

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
National Library and Archives of Iran

سرشناسه	الفشنگ، رجب، ۱۳۴۲ -
عنوان و نام پدیدآور	مضامین فرهنگی در شعر شاملو (ایرانی، اسلامی، مسیحی) / رجب الفشنگ.
مشخصات نشر	نوشهر: ناسنگ، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	۱۱۰ ص.
شابک	۹۷۸۶۰۰۰۶۸۳۲۱
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص ۱۳۳-۱۱۷
موضوع	شاملو، احمد، ۱۳۰۴-۱۳۷۵. نقد و تفسیر
موضوع	Shamloo, Ahmad -- Criticism and interpretation
موضوع	فرهنگ در ادبیات
موضوع	Culture in literature
موضوع	فرهنگ ایرانی در ادبیات
موضوع	*Culture, Iranian in literature
موضوع	فرهنگ -- جنبه های مذهبی -- مسیحیت
موضوع	Culture -- Religious aspects -- Christianity
موضوع	شعر فارسی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
موضوع	th century -- History and criticism ۲۰ Persian poetry --
موضوع	مسیحیت در ادبیات
موضوع	Church history in literature
رده بندی کنگره	۸۱۱۴PIR
رده بندی دیویی	۸۱۱/۹۰۲۶
شماره کتابشناسی ملی	۷۵۲۹۷۲۳
وضعیت رکورد	فیا

اثر: مضامین فرهنگی در شعر شاملو (ایرانی، اسلامی، مسیحی)

نویسنده: رجب افشنگ

طراح جلد: رضا جباری

صفحه آرا: موسسه فرهنگی هنری مروارید درخشان اندیشه

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰

شابک: ۹۷۸۶۰۰۸۴۲۸۱۲۱

قیمت: ۴۳ هزار تومان

نشانی دفتر انتشارات: مازندران، نوشهر، دهنو، خیابان گلزار، خیابان شاهد، پلاک ۲۷
می‌توانید جهت سفارش و تهیه آثار انتشارات نامسنگ با شماره ۰۱۱۵۲۱۴۴۳۶۱ تماس بگیرید.

www.nasangpub.com @nasangpub nashr.nasang@gmail.com

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
۱۳	 زندگی نامه احمد شاملو
۱۶	 سیر و تکوین آثار شعری شاملو با تکیه بر ویژگی های ذهنی - زبانی شاعر
۱۶	 آه ن ها و احساس (۱۳۲۹ - ۱۳۲۶)
۱۷	 مجموعه شعر ۲۳ (۱۳۳۰)
۱۷	 قطعه نامه (۱۳۲۹ - ۱۳۳۰)
۱۸	 هوای تازه (۱۳۲۶ - ۱۳۳۵)
۱۸	 باغ آینه (۱۳۳۶ - ۱۳۳۸)
۱۹	 لحظه ها و همیشه (۱۳۳۹ - ۱۳۴۰)
۱۹	 آیدا در آینه (۱۳۴۱ - ۱۳۴۳)
۱۹	 آیدا: درخت و خنجر و خاطره (۱۳۴۳ - ۱۳۴۴)
۲۰	 ققنوس در باران (۱۳۴۴ - ۱۳۴۵)
۲۱	 مجموعه اشعار ترانه های کوچک غربت (۱۳۵۶ - ۱۳۵۹)
۲۱	 مجموعه اشعار مدایح بی صله (اشعار تا سال ۱۳۶۹)
۲۲	 درون مایه های شعر شاملو
۲۳	 تحلیل فرهنگ ایرانی، فرهنگ اسلامی و فرهنگ مسیحی در اشعار شاملو
۲۳	 تحلیل رویکرد مضامین فرهنگ ایرانی در شعر شاملو
۲۳	 فرهنگ ایرانی از نگاه اسطوره
۲۳	 پری

۲۶	تیشه کوهکن
۲۸	ققنوس
۳۲	فرهنگ ایرانی از نگاه حماسی
۳۲	آرش
۳۵	پشنگ
۳۶	بهرام گور: (تاج از میان دو شیر برداشتن)
۳۸	اسفندیار
۴۲	تاریخی
۴۲	کهن واژه - تاریخی «جُل»
۴۲	چنگیزیان
۴۳	جَح (کهن واژه تاریخی)
۴۴	یوغ
۴۴	فرهنگ ایرانی از نگاه سیاسی
۴۴	قرمطی
۴۵	رافضی
۴۶	نطح سیاه
۴۹	فرهنگ ایرانی از نگاه ملی
۴۹	خوراك و پوشاك
۵۳	آداب و رسوم
۵۴	پاتاوه گشادن
۵۵	شیربها

مقدمه

احمد شاملو فرزند زمانه خویش می‌باشد. طلوع: ۱۳۰۴. ش و غروب: دوم مرداد ماه ۱۳۷۹؛ در این هفتاد و پنج سال که ۵۲ سال آن مربوط به قبل از انقلاب اسلامی و ۲۳ سال آن نیز مربوط به بعد از انقلاب می‌باشد، سیر تطور و تحول زبان و ذهن شاعر در حقیقت بازتاب شرایط سیاسی - اجتماعی و تاریخی زمانه‌اش است. ادعای نگارنده، همین مجموعه آثار و مراحل تکاملی ذهن و زبان شاملوست. این حرکت و آفرینش که پا به پای دهه‌های زندگی شاعر به پیش رفته است، هیچ‌گاه پای‌بست نکرده و تا آخر عمر خویش با اعتقاد به انسان و اومانیسم، اصالت وجود بر ماهیت، عدالت و آزادی را برای جامعه و رشد اجتماعی قایل بوده است. آثار اولیه در دهه بیست که جاپایی ژرف در پرندگان نهاده بود حتی با شکست این آرمان‌ها در بعد از کودتای ۱۳۳۲، شاملورا به ورطه استحاله و راست‌گرایی افراطی در نغلتاند و از نگاه عشق و انفعال و شکست به تحلیل وقایع عمیق اجتماعی و سیاسی پرداخت. همچنان استوار و پای در رکاب اسب زمان با اعتقاد به انسان و آزادی و عدالت، آثاری فخیم را به جامعه ادبی تقدیم کرد.

در حقیقت مجموعه اشعار قطعنامه، آه‌ها و احساس در دهه بیست و هوای تازه و باغ‌آینه در دهه سی، رهاورد این نگاه آرمانی بوده است. البته تأثیر

مستقیم ذهن و زبان نیما هنوز در رگه‌های درخشان شعر شاملو، برق می‌زد و همچنین تأثیرات عمیق فلسفه و تفکر غربی و شعر غرب از جمله بورخس، مایاکوفسکی، نرودا و لورکا، و رویدادهایی چون آشنایی شاملو با آیدا سرکیسیان و کشف و گسترش شعر سپید و آزاد شاملویی که از گره کور و پتانسیل شعر نیمایی برآمده و فرایند و خلاقیت شاملو بعد از باغ آینه می‌باشد، قابل انکار نیست. تلاشی مجدانه با هارمونی موسیقی در کلام و در پهن‌شدن دنیای آرکائیو و ادبیات کلاسیک. آثاری چون آیدا در آینه، آیدا، درخت، خنجر و خاطره و... که میدان‌داری عشق، جهان ادبی و تاریخی شاملو را به ابعاد فلسفه اجتماعی و نقد زوایای پنهان جامعه‌شناسی سیاسی، فرهنگی و تاریخی جامعه خود سوق می‌دهد، انکار نمی‌توان کرد. شاملو برخلاف بسیاری از معاصرانش توانست دوره‌ای طولانی در اوج بماند. شعرهای پایانی او که حاصل تسلط عمیقش به زبان فارسی بود، نه دشوار است و نه فلسفی، او برای گریز از تکرار خویش در دو دهه پایانی زندگی در پی کشف فضاهایی تازه با زبان و بیانی دیگر برآمد. اما درد و بیماری مجالش نداد. در حقیقت بدون آشنایی با رمز و رموز اسطوره‌های ایرانی، اسلامی و مسیحیت نمی‌توان در شعر شاملو نقب زد. شناخت فرهنگ جامعه‌شناسی و فلسفه تاریخی در دوره‌های مختلف تاریخ ایران غزنویان، سلجوقیان، مغول‌ها و... و هم‌ذات‌پنداری آن با دوره‌های معاصر در ذهن و زبان شاملو، نیازمند مطالعه‌ای عمیق در زوایای پنهان و آشکار تاریخ ایران و داشتن شبکه‌ای ذهنی-زبانی در فلسفه تاریخ است. حتی در آستانه سال خوردگی که گردی از حسرت و یأس و ملال و مرگ، بر مجموعه اشعار مدایح بی‌صله و

حدیث بی‌قراری ماهان نشست، هوشیارانه واپسین پیام‌های سیاسی و اجتماعی‌اش را از این دو دفتر مخابره کرد.

به پشتوانه اقتدار ادبی و بدون هراس از سرزنش مدعیان، با تأکید بر آنچه «منطق شعری» می‌خواند، معماری ویژه‌ای از زبان شعر را عرصه نمود با نوع بدیعی از بیان، آفاق شعر فارسی را در ساحاتی مبتکرانه گسترش داد.

نگارنده در این کتاب بر آن است تا جنبه‌های جدیدی از مؤلفه‌های ذهنی شاعر را که عبارت است از مضامین فرهنگی که با کارکردی ادبی در شعر او به کار گرفته شده‌اند، واکاوی نماید.